

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GIOVANNI PITRUZZELLA
29 päivänä huhtikuuta 2021¹

Asia C-647/19 P

**Ja zum Nürburgring e.V.
vastaan**

Euroopan komissio

Muutoksenhaku – Valtiontuki – Nürburgringin kompleksille myönnettyt tuet – Sisämarkkinoille soveltumattomiksi todettujen tukien saajilla olevien omaisuuserien myynti – Avoin, läpinäkyvä, syrjimätön ja ehdoton tarjouskilpailumenettely – Sellaisten vaikeuksien puuttuminen, jotka edellyttävät muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista – Tutkittavaksi ottaminen – Asianomainen osapuoli – Unionin yleisen tuomioistuimen perusteluvollisuus – Selvitysaineiston ottaminen huomioon vääristyneellä tavalla

1. Tämän ratkaisuehdotuksen aiheena on valitus, jolla Ja zum Nürburgring e. V. -yhdistys (jäljempänä valittaja) vaatii kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 19.6.2019 antaman tuomion Ja zum Nürburgring v. komissio (T-373/15, EU:T:2019:432; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla mainittu tuomioistuin hylkäsi kanteen, jolla valittaja oli vaatinut kumoamaan komission 1.10.2014 antaman päätöksen (EU) 2016/151 valtioneudesta SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN), jonka Saksa on myöntänyt Nürburgringille (jäljempänä lopullinen päätös).²

2. Nyt käsiteltävässä asiassa nousee esille asetuksen N:o 659/1999³ 1 artiklan h alakohdassa tarkoitettua asianomaisen osapuolen käsitettä sekä unionin yleisen tuomioistuimen perusteluvollisuuden laajuutta koskevia kysymyksiä.

I Tosiseikat

3. Riita-asian tosiseikat esitetään valituksenalaisen tuomion 1–16 kohdassa, josta voi lukea yksityiskohdat. Tätä menettelyä varten muistutan seuraavista seikoista.

4. Nürburgringin kompleksiin (jäljempänä Nürburgring), joka sijaitsee Rheinland-Pfalzin osavaltiossa Saksassa, kuuluu kilpa-ajorata (jäljempänä Nürburgringin kilpa-ajorata), vapaa-ajanpuisto, hotelleja ja ravintoloita.

¹ Alkuperäinen kieli: italia.

² EUVL 2016, L 34, s. 1.

³ [SEUT 108 artiklan] soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999 (EYVL 1999, L 83, s. 1). Tämä asetus on sittemmin kumottu ja korvattu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 13.7.2015 annetulla neuvoston asetuksella (EU) 2015/1589 (EUVL 2015, L 248, s. 9).

5. Nürburgringin omistajat (jäljempänä myyjät) saivat vuosina 2002–2012 pääasiallisesti Rheinland-Pfalzin osavaltiolta tukea vapaa-ajankeskuksen, hotellien ja ravintoloiden rakentamiseen ja formula 1 -kilpailujen järjestämiseen.

6. Valittajan ensimmäisen kantelun johdosta komissio aloitti vuonna 2012 näitä tukitoimenpiteitä koskevan SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun muodollisen tutkintamenettelyn.

7. Samana vuonna Amtsgericht Bad Neuenahr-Ahrweiler (Bad Neuenahr-Ahrweilerin alueellinen tuomioistuin, Saksa) totesi myyjät maksukyvyttömiksi, ja niiden omaisuususerät (jäljempänä Nürburgringin omaisuususerät) päätettiin myydä. Tällöin aloitettiin tarjouskilpailumenettely, joka johti näiden omaisuususerien myyntiin Capricorn Nürburgring Besitzgesellschaft GmbH:lle (jäljempänä Capricorn).

8. Nyt käsiteltävän asian valittaja teki 23.12.2013 komissiolle toisen kantelun, jossa se esitti, että tarjouskilpailumenettely ei ollut avoin, läpinäkyvä ja syrjimätön. Valittajan mukaan ostajaksi valittu tarjoaja sai näin uutta tukea ja saattoi varmistaa myyjien taloudellisen toiminnan jatkuvuuden, minkä vuoksi myyjille myönnetyn tuen takaisinperintämääräys oli laajennettava koskemaan myös Capricornia.

9. Komissio teki lopullisen päätöksen 1.10.2014. Tässä päätöksessä komissio totesi ensinnäkin yhtäältä, että eräät Saksan myyjien hyväksi toteuttamat toimenpiteet olivat sääntöjenvastaisia ja sisämarkkinoille soveltumattomia, ja toisaalta, että myönnettyjen tukien takaisinperintä ei koskenut Capricornia eikä sen tytäryhtiötä⁴ (jäljempänä ensimmäinen riidanalainen päätös).

10. Toiseksi komissio totesi lopullisessa päätöksessä, että Nürburgringin omaisuususerien myynti Capricornille ei ollut valtiontukea.⁵ Komissio katsoi, että tarjouskilpailumenettely oli ollut avoin, läpinäkyvä ja syrjimätön ja että tämä menettely oli johtanut näiden omaisuususerien myymiseen markkinaehtojen mukaisella myyntihinnalla (jäljempänä toinen riidanalainen päätös).

II Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

11. Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 10.7.2015 jättämällään kannekirjelmällä nyt käsiteltävän asian valittaja nosti kanteen, jolla se vaati kumoamaan sekä ensimmäisen että toisen riidanalaisen päätöksen.

12. Valituksenalaisessa tuomiossa unionin yleinen tuomioistuin katsoi ennen kaikkea, ettei valitusta voitu ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin se koski ensimmäisen riidanalaisen päätöksen kumoamista. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan valittaja ei ollut osoittanut, että tämä päätös koski sitä tai jotakin sen jäsenistä SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla erikseen.⁶

13. Toisen riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimuksesta unionin yleinen tuomioistuin totesi ennen kaikkea osapuolten olevan yksimielisiä siitä, että toinen riidanalainen päätös on tehty SEUT 108 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa tukien alustavassa tutkintamenettelyssä eikä muodollisessa tutkintamenettelyssä.⁷ Tämän jälkeen unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kantajalla oli

⁴ Ks. vastaavasti lopullisen päätöksen 2 artikla ja 3 artiklan 2 kohta.

⁵ Ks. lopullisen päätöksen 1 artiklan viimeinen luetelmakohta.

⁶ Ks. valituksenalaisen tuomion 70 ja 71 kohta.

⁷ Ks. valituksenalaisen tuomion 83 kohta.

asianomaisena osapuolena asiavaltuus toisen riidanalaisen päätöksen suhteen ja että sillä oli edelleen oikeussuojan tarve saada turvatuksi menettelylliset oikeutensa, jotka sille tänä samana osapuolena kuuluvat SEUT 108 artiklan 2 kohdan nojalla.⁸ Näin ollen se tutki valittajan vaatimuksensa tueksi esittämät perusteet asiakysymysten osalta ja hylkäsi kanteen kokonaisuudessaan.⁹

III Asianosaisten vaatimukset

14. Valittaja vaatii unionin tuomioistuinta kumoamaan valituksenalaisen tuomion sekä ensimmäisen ja toisen riidanalaisen päätöksen tai toissijaisesti palauttamaan asian unionin yleiseen tuomioistuimeen ja velvoittamaan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

15. Komissio vaatii unionin tuomioistuinta hylkäämään unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 73–94 kohdassa esitetyn päätelmän, jonka mukaan kanne voidaan ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin se koskee toista riidanalaisista päätöistä, lausumaan itse tästä asiasta ja toteamaan, etteivät kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttyneet, hylkäämään valittajan valituksen ja velvoittamaan valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

IV Valituksen tarkastelu

16. Valittaja esittää valituksensa tueksi viisi valitusperustetta.

17. Ensimmäinen ja toinen valitusperuste liittyvät ensimmäistä riidanalaisista päätöistä koskevaan valituksenalaisen tuomion osaan. Valittaja katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisia virheitä kiistäessään sen asiavaltuuden ensimmäisen kanneperusteen osalta kilpailijana ja toisen kanneperusteen osalta ammatillisena yhdistyksenä.

18. Muut kolme valitusperustetta sen sijaan liittyvät toista riidanalaisista päätöistä koskevaan valituksenalaisen tuomion osaan. Erityisesti kolmannessa valitusperusteessa valittaja vetoaa siihen, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan samoista syistä, joiden vuoksi se kiisti valittajan asiavaltuuden ensimmäisen riidanalaisen päätöksen osalta, ettei tällä ollut asiavaltuutta kilpailijana tai ammatillisena yhdistyksenä. Neljännessä valitusperusteessaan valittaja esittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki erinäisiä oikeudellisia virheitä ja otti tosiseikaston ja todisteet huomioon vääristyneellä tavalla tarkastelussaan, jonka perusteella se päätteli, ettei komissiolla ollut syytä aloittaa muodollista tutkintamenettelyä. Viidennessä valitusperusteessa valittaja vetoaa toisen riidanalaisen päätöksen perustelujen riittävyttä arvioitaessa tehtyihin oikeudellisiin virheisiin.

19. Komissio esittää vastineessaan, ettei toisen riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimusta voida ottaa tutkittavaksi, ja vaatii unionin tuomioistuinta antamaan viran puolesta ratkaisun tämän vaatimuksen tutkittavaksi ottamista koskevista edellytyksistä ja toteamaan, ettei se täytä näitä edellytyksiä.

20. Unionin tuomioistuimen pyynnöstä keskityn tarkastelemaan toisen riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimuksen tutkittavaksi ottamista sekä neljättä ja viidettä valitusperustetta.

⁸ Ks. valituksenalaisen tuomion 93 kohta.

⁹ Ks. valituksenalaisen tuomion 196 ja 198 kohta.

A Komission vaatimus tutkia viran puolesta, onko toisen riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimus jätettävä tutkimatta

1. Asianosaisten lausumat

21. Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin teki virheen katsoessaan, että kanne voitiin ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin se koskee toista riidanalaista päätöstä, ja se esittää, että unionin tuomioistuin on velvollinen lausumaan tästä asiasta, mikäli siihen vedotaan. Käytännössä komissio katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin tulkitsee ja sovelsi SEUT 108 artiklan 2 ja 3 kohdassa sekä asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan h alakohdassa tarkoitettua asianomaisen osapuolen käsitettä virheellisesti katsoessaan valittajan olevan tällaisessa asemassa.

22. Ensinnäkin oikeuskäytännöstä käy komission mukaan ilmi, että ”asianomaisen osapuolen” asema edellyttää kilpailusuhdetta, jota tukitoimenpiteet vääristävät. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan valittajan olevan asianomainen osapuoli, koska se oli itse aiemmin todennut, ettei mainittu valittaja toiminut markkinoilla, joihin kyseessä olevat tuet olisivat voineet vaikuttaa. Komission mukaan asiaa koskeva oikeuskäytäntö otettiin unionin yleisen tuomioistuimen tarkastelussa huomioon vain osittain.

23. Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin teki komission mukaan oikeudellisen virheen katsoessaan, että tukitoimenpiteiden myöntäminen olisi voinut vaikuttaa sen tai sen jäsenten etuihin.

24. Yhtäältä unionin yleinen tuomioistuin ei komission mukaan esitä mitään todisteita tukeakseen valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa esitettyä toteamusta, jonka mukaan se, että Nürburgringin omaisuuserät myytiin Capricornille väitetysti markkinahintaa alemmalla hinnalla, vaikutti näihin etuihin. Toisaalta komissio katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin totesi valittajan olevan asianomainen osapuoli yksinomaan sillä perusteella, että valittajan toimittamat tiedot olisivat saattaneet olla merkityksellisiä komission muodollisessa tutkintamenettelyssä. Tällainen asianomaisen osapuolen käsitteen tulkinta on kuitenkin sen mukaan liian laaja eikä siinä oteta huomioon sitä, ettei valtiontuen sääntöjenvastaisen myöntämisen havaitsemiseen johtavan tiedon välittäminen tee tiedon välittäjästä automaattisesti ”asianomaista osapuolta”.

25. Valittaja kiistää komission väitteet.

2. Arviointi

26. Komissio vaatii unionin tuomioistuinta antamaan viran puolesta ratkaisun ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä siltä osin kuin se koskee toista riidanalaista päätöstä.

27. Tässä yhteydessä muistutan, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuin on silloin, kun sen käsiteltävänä on Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan nojalla tehty valitus, velvollinen antamaan tarvittaessa viran puolesta ratkaisun kumoamiskanteen tutkimisedellytyksistä ja siten ehdotonta prosessinedellytystä koskevasta perusteesta, joka liittyy siihen, ettei ole noudatettu SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa määrättyä edellytystä, jonka mukaan kantaja voi vaatia sellaisen päätöksen kumoamista,

jota ei ole osoitettu hänelle, vain siinä tapauksessa, että se koskee sitä suoraan ja erikseen.¹⁰

28. Valituksenalaisen tuomion 78–89 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin tarkasteli valittajan kanteen tutkimisedellytyksiä toisen riidanalaisen päätöksen osalta ja erityisesti SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettua edellytystä, jonka mukaan toimen on koskettava kantajaa erikseen, ja tunnusti, että valittajalla oli ”asianomaisen osapuolen” asema suhteessa toiseen riidanalaiseen päätökseen ja näin ollen oikeussuojan tarve saada turvatuksi menettelylliset oikeutensa, jotka sille tänä samana osapuolena kuuluvat SEUT 108 artiklan 2 kohdan nojalla.

29. Tässä yhteydessä muistutan, että asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan h alakohdassa lähinnä toistetaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä¹¹ jo luotu määritelmä, jonka mukaan ”asianomaisella osapuolella” tarkoitetaan ”henkilöä, yritystä tai yritysten yhteenliittymää, jonka etuihin tuen myöntäminen voi vaikuttaa, erityisesti tuensaajaa, kilpailevia yrityksiä ja alan järjestöjä”.

30. Olen äskettäin muistuttanut,¹² että tällainen määritelmä ei oikeuskäytännön mukaan ole esteenä sille, että yritys, joka ei ole suoraan tuensaajan kanssa kilpaileva yritys, katsotaan asianomaiseksi osapuoleksi, jos se väittää, että tuen myöntäminen voi vaikuttaa sen etuihin.¹³ Tukitoimenpiteestä hyötyneen yhtiön kanssa kilpaileva yritys kuuluu kiistatta SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin asianomaisiin osapuoliin,¹⁴ mutta myös yrityksen, joka ei ole tuensaajan kanssa kilpaileva yritys, voidaan katsoa olevan asianomainen osapuoli, jos se osoittaa, että tuen myöntäminen voi vaikuttaa sen etuihin, mikä oikeuskäytännön mukaan edellyttää sen osoittamista, että tuella saattaa olla konkreettinen vaikutus yrityksen asemaan.¹⁵

31. Tästä oikeuskäytännöstä käy ilmi, että toisin kuin komissio väittää, asema asianomaisena osapuolena ei välttämättä edellytä kilpailusuhdetta, jota tukitoimenpiteet voisivat vääristää, eikä näin ollen voida katsoa, että unionin yleinen tuomioistuin olisi tehnyt oikeudellisen virheen tunnustaessaan valittajalle asianomaisen osapuolen aseman, kun se oli aiemmin todennut, ettei valittaja toiminut markkinoilla, joihin kyseessä olevat tuet olisivat voineet vaikuttaa.¹⁶

¹⁰ Ks. tuomio 29.11.2007, Stadtwerke Schwäbisch Hall ym. v. komissio (C-176/06 P, ei julkaistu, EU:C:2007:730, 18 kohta) ja tuomio 29.7.2019, Bayerische Motoren Werke ja Freistaat Sachsen v. komissio (C-654/17 P, EU:C:2019:634, 44 kohta).

¹¹ Ks. tuomio 2.4.1998, komissio v. Sytraval ja Brink's France (C-367/95 P, EU:C:1998:154, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹² Ks. vastaavasti ratkaisuehdotukseni yhdistetyissä asioissa Scandlines Danmark ym. v. komissio (C-174/19 P ja C-175/19 P, EU:C:2021:199, 64–67 kohta).

¹³ Ks. tuomio 27.10.2011, Itävalta v. Scheucher-Fleisch ym. (C-47/10 P, EU:C:2011:698, 132 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹⁴ Tuomio 3.9.2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland ym. v. komissio (C-817/18 P, EU:C:2020:637, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹⁵ Ks. erityisesti tuomio 24.5.2011, komissio v. Kronoply ja Kronotex (C-83/09 P, EU:C:2011:341, 65 kohta) ja tuomio 27.10.2011, Itävalta v. Scheucher-Fleisch ym. (C-47/10 P, EU:C:2011:698, 132 kohta). Ks. myös julkisasiamies Szpunarin ratkaisuehdotus Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland ym. v. komissio (C-817/18 P, EU:C:2020:255, 36 kohta ja sitä seuraavat kohdat oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹⁶ Toisin kuin komissio esittää, unionin yleisen tuomioistuimen tarkastelu ei tältä osin ole ristiriidassa 24.5.2011 annetun tuomion komissio v. Kronoply ja Kronotex (C-83/09 P, EU:C:2011:341) eikä 6.11.2018 annetun tuomion Scuola Elementare Maria Montessori v. komissio ja komissio v. Scuola Elementare Maria Montessori ja Ferracci (C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873) kanssa. Ensimmäisessä tuomiossa unionin tuomioistuin totesi, että yritys, joka ei ole suoraan tuensaajan kanssa kilpaileva yritys mutta joka tarvitsee tuotannossaan samaa raaka-ainetta, katsotaan osapuoleksi, jota asia koskee, jos se väittää, että tuen myöntäminen voi vaikuttaa sen etuihin, ja osoittaa oikeudellisesti riittävällä tavalla, että tuella saattaa olla konkreettinen vaikutus sen asemaan (ks. 64 ja 65 kohta). Toisin kuin komissio katsoo, unionin tuomioistuimen tarkastelu ei kuitenkaan perustunut siihen, että kahden asianomaisen yrityksen olisi kilpailtava tuotantoketjun alkupään, toisin sanoen kyseisen raaka-aineen, markkinoilla. Toisen tuomion 43 kohta, johon komissio viittaa, ei sen sijaan kuulu tähän asiayhteyteen, koska tässä mainitun tuomion kohdassa unionin tuomioistuin ei lainkaan käsitellyt asianomaisen osapuolen aseman tunnustamista. Mainitussa kohdassa käsitellään sen sijaan sellaisen komission päätöksen, jossa ei puututa kansallisten, kantelijan epäedulliseen kilpailutilanteeseen asettavien tukitoimenpiteiden vaikutuksiin, välittömiä vaikutuksia kantajan oikeusasemaan.

32. Komissio katsoo lisäksi, että unionin yleinen tuomioistuin teki virheen tunnustaessaan kantajan aseman asianomaisena osapuolena ja perustaessaan päättelynsä valituksenalaisen tuomion 87 ja 88 kohdassa yksinomaan siihen, että kantajan toimittamat tiedot olisivat saattaneet olla merkityksellisiä komission muodollisessa tutkintamenettelyssä.

33. Tässä yhteydessä olen yhtä mieltä komission kanssa siitä, ettei pelkästään se, että toimijalla on tietoja, jotka saattaisivat olla merkityksellisiä muodollisessa tutkintamenettelyssä, riitä tekemään toimijasta asianomaista osapuolta.¹⁷

34. Näin laaja asianomaisen osapuolen käsitteen tulkinta ei siten ole edellä 29 ja 30 kohdassa mainitun määritelmän ja mainittujen perusteiden mukainen, sillä niiden nojalla voidaan päätellä, että tällaisen aseman tunnustaminen edellyttää sitä, että tuen myöntäminen saattaa vaikuttaa toimijan etuihin, sekä sitä, että tuella on konkreettinen vaikutus sen asemaan. Kuten komissio perustellusti toteaa, tästä voidaan päätellä, että pelkästään mahdollisuus antaa tietoja, jotka saattavat johtaa valtiontuen sääntöjenvastaisen myöntämisen havaitsemiseen, ei itsessään automaattisesti merkitse sitä, että tietojen antaja olisi asianomaisen osapuolen asemassa.

35. Tässä yhteydessä on todettava, että valituksenalaisen tuomion 86–88 kohdan tulkinta näyttää todella osoittavan unionin yleisen tuomioistuimen katsoneen, että tuen myöntäminen Capricornille saattoi vaikuttaa valittajan intresseihin, koska valittajalla oli tietoja, jotka komissio olisi voinut ottaa huomioon muodollisessa tutkintamenettelyssä. Valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin viittaa verrattain epämääräisesti valittajan asemaan voittoa tavoittelemattomana yhdistyksenä, ”jonka tarkoituksena on parantaa Nürburgringin kilpa-ajorataa ja edistää sen toimintaa sekä ajaa omien jäsentensä, joista jotkut järjestävät urheilutapahtumia kyseisellä radalla, yhteisiä etuja”. Tällä viittauksella ei kuitenkaan pyritä perustelemaan niinkään kantajan asemaa asianomaisena osapuolena vaan pikemminkin sitä, että viimeksi mainitulla oli tietoja, jotka olisivat saattaneet olla merkityksellisiä komission tutkinnassa, mikä, kuten edellisessä kohdassa todetaan, ei itsessään riitä edellä mainitun aseman tunnustamiseen.

36. Asiakirja-aineistosta käy kuitenkin ilmi, että valittaja ilmoitti unionin yleisessä tuomioistuimessa nostamassaan kanteessa olevansa yhdistys, joka on jo yli 40 vuoden ajan puolustanut Saksan autourheilun etuja *erityisesti* suhteessa Nürburgringin kilpa-ajorataan, ja että sen keskeinen päämäärä on taata tämän kilpa-ajoradan toiminta yleisen edun mukaisin taloudellisin ehdoin siten, että pääsy kilpa-ajoradalle voidaan taata myös urheilijoille. Tätä tarkoitusta varten se on muun muassa kehittänyt yleiseen etuun perustuvan kilpa-ajoradan käytön mallin sekä pitänyt yllä yhteyksiä ja neuvotellut liittovaltion ja Rheinland-Pfalzin osavaltion toimivaltaisten viranomaisien sekä muiden asianomaisten toimijoiden kanssa. Valittaja oli niin ikään esittänyt, että Capricorn, Nürburgringin omaisuususerien ostaja, sen sijaan tavoitteli täysin vastakkaista, voiton maksimointia tavoittelevaa toimintatapaa, joka on täysin ristiriidassa valittajan tavoitteiden kanssa.

¹⁷ Tässä yhteydessä katson, että unionin tuomioistuimen varapresidentin määräystä 6.10.2015, *Comité d’entreprise de la SNCM v. komissio* (C-410/15 P (I), EU:C:2015:669), jonka 12 kohtaan unionin yleinen tuomioistuin viittaa valituksenalaisen tuomion 87 kohdassa, ei voida ymmärtää siten, että pelkästään merkityksellisten tietojen hallussapito olisi riittävä peruste sille, että tällaisten tietojen haltijan katsottaisiin olevan asianomainen osapuoli. Mainitussa kohdassa unionin tuomioistuimen varapresidentti viittasi mielestäni lähinnä syihin, joiden vuoksi osapuolelle tunnustettiin asianomaisen osapuolen asema kyseessä olevassa asiassa.

37. Näiden väitteiden, joita komissio ei myöskään näytä kiistäneen, perusteella voidaan mielestäni katsoa, että Capricornille Nürburgringin omaisuusserien oston yhteydessä väitetysti myönnetty tuki voi vaikuttaa valittajan etuihin, sillä sen toiminnan päämäärä ja tarkoitus liittyvät nimenomaan Nürburgringin kilpa-ajorataan, sekä sen jäsenten etuihin, sillä väitetysti sääntöjenvastaisen tuen myöntämisellä saattaa olla konkreettinen vaikutus niiden asemaan.

38. Edellä esitetystä mielestäni seuraa, että valittajan on katsottava olevan asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan h alakohdassa tarkoitettu asianomainen osapuoli eikä unionin yleinen tuomioistuin näin ollen tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että valittajan esittämä toisen riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimus voitiin ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin se pyrki vaatimuksellaan turvaamaan menettelylliset oikeutensa, jotka sille tällaisena osapuolena kuuluvat SEUT 108 artiklan 2 kohdan nojalla.

B Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista edellyttävien vaikeuksien olemassaolon tarkastelussa tehtyjä virheitä koskeva neljäs valitusperuste

39. Neljännessä, viiteen osaan jaetussa valitusperusteessaan valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki erinäisiä oikeudellisia virheitä, otti tosiseikkoja huomioon vääristyneellä tavalla ja perusteli puutteellisesti tarkastelun, jonka nojalla se päätteli, ettei alustavan tutkintavaiheen päätteeksi ollut osoitettu, että komissio kohtasi vaikeuksia, jotka olisivat edellyttäneet muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista.

40. Koska valittaja väittää useissa kohdissa, että valituksenalaisen tuomion perustelut ovat puutteelliset tai riittämättömät, ennen valittajan neljännessä valitusperusteessa esittämien väitteiden tarkastelua on mielestäni tarpeen palauttaa mieleen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenevät unionin yleisen tuomioistuimen tuomioiden perusteluvollisuutta koskevat periaatteet.

1. Unionin yleisen tuomioistuimen perusteluvollisuuden laajuus

41. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin yleisen tuomioistuimen velvollisuus perustella tuomiot perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artiklaan, jota sovelletaan unionin yleiseen tuomioistuimeen saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 117 artiklan nojalla ja jonka mukaan valituksenalaisen tuomion perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmevä unionin yleisen tuomioistuimen päättely siten, että niille, joita ratkaisu koskee, selviävät sen syyt ja että unionin tuomioistuin voi tutkia ratkaisun laillisuuden.¹⁸

42. Oikeuskäytännöstä käy ilmi myös, että valitusperuste, joka perustuu siihen, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole vastannut ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyihin perusteluihin, merkitsee asiallisesti vetoamista perusteluvollisuuden noudattamatta jättämiseen¹⁹ ja että kysymys unionin yleisen tuomioistuimen tuomion perustelujen ristiriitaisuudesta tai puutteellisuudesta on oikeuskysymys, minkä vuoksi siihen voidaan sellaisenaan vedota

¹⁸ Ks. mm. tuomio 11.6.2015, EMA v. komissio (C-100/14 P, EU:C:2015:382, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja tuomio 26.5.2016, Rose Vision v. komissio (C-224/15 P, EU:C:2016:358, 24 kohta).

¹⁹ Ks. tuomio 11.5.2017, Dyson v. komissio (C-44/16 P, EU:C:2017:357, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja tuomio 16.11.2017, Ludwig-Bölkow-Systemtechnik v. komissio (C-250/16 P, EU:C:2017:871, 55 kohta).

muutoksenhaun yhteydessä.²⁰ Tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen suorittaman valvonnan tarkoituksena on erityisesti tutkia, onko unionin yleinen tuomioistuin vastannut oikeudellisesti riittävällä tavalla kaikkiin valittajan esittämiin perusteluihin.²¹

43. Tästä huolimatta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että perusteluvollisuus ei kuitenkaan velvoita unionin yleistä tuomioistuinta esittämään selvitystä, jossa seurattaisiin tyhjentävästi ja kohta kohdalta kaikkia riidan asianosaisten esittämiä päätelmiä, ja perustelut voivat siten olla implisiittisiä, kunhan asianosaiset saavat niiden avulla selville syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin ei ole hyväksynyt asianosaisten argumentteja, ja unionin tuomioistuimella on niiden avulla käytettävissään riittävät tiedot, jotta se pystyy harjoittamaan laillisuusvalvontaansa.²² Unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan ole velvollinen ottamaan kantaa selvästi merkityksettömiin seikkoihin tai ennakoimaan mahdollisia vastalauseita.²³

44. Edellä esitettyjen periaatteiden nojalla voidaan todeta, että vaikka oikeuskäytännön mukaan unionin yleinen tuomioistuin voi edellä esitetystä tilanteesta täyttää velvollisuutensa perustella tuomiot myös implisiittisillä perusteluilla, se ei kuitenkaan voi jättää kokonaan, nimenomaisesti tai implisiittisesti, vastaamatta sille esitettyihin väitteisiin, jotka eivät ole selvästi asiaankuulumattomia, eikä väaristää niiden sisältöä. Tällaisen laiminlyönnin vuoksi perustelut näet jäävät puutteellisiksi, millä jätetään täyttämättä unionin yleisen tuomioistuimen perusteluvollisuus ja loukataan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa taattua oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan.²⁴

2. Neljännen valitusperusteen ensimmäinen, tarjouskilpailumenettelyn läpinäkyvyyttä ja syrjimättömyyttä koskeva osa

a) Asianosaisten lausumat

45. Neljännen valitusperusteen ensimmäisessä osassa valittaja esittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki virheen päätellessään valituksenalaisen tuomion 146 kohdassa, ettei valittajan väitteidensä tueksi esittämien perustelujen perusteella voitu todeta, että komissiolla olisi pitänyt olla epäilyjä tarjouskilpailumenettelyn läpinäkyvyydestä ja syrjimättömyydestä. Tämän tueksi esittää kolme sarjaa väitteitä.

46. Ensinnäkin valittaja riitauttaa erityisesti valituksenalaisen tuomion 145 kohdan, jossa unionin yleinen tuomioistuin totesi, että ”kokonaistuottojen maksimointia kaikkien omaisuserien osalta” koskevan arviointiperusteen nojalla oli mahdollista saada Nürburgringin omaisuseristä valtioneuvoston koskevassa lainsäädännössä tarkoitettu asianmukainen myyntihinta. Valittajan mukaan unionin yleisen tuomioistuimen päättely perustui yhtäältä SEUT 107 artiklan ja SEUT 108 artiklan 2 kohdan virheelliseen tulkintaan. Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin ei tarkastellut erinäisiä sen esittämiä, tätä seikkaa koskevia väitteitä, minkä vuoksi valituksenalaisen tuomion perustelut ovat puutteelliset.

²⁰ Ks. mm. tuomio 26.5.2016, *Rose Vision v. komissio* (C-224/15 P, EU:C:2016:358, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja viimeksi tuomio 11.6.2020, *China Construction Bank v. EUIPO* (C-115/19 P, EU:C:2020:469, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

²¹ Ks. tuomio 11.5.2017, *Dyson v. komissio* (C-44/16 P, EU:C:2017:357, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja määräys 13.12.2012, *Alliance One International v. komissio* (C-593/11 P, ei julkaistu, EU:C:2012:804, 27 kohta).

²² Ks. mm. tuomio 26.5.2016, *Rose Vision v. komissio* (C-224/15 P, EU:C:2016:358, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja tuomio 11.5.2017, *Dyson v. komissio* (C-44/16 P, EU:C:2017:357, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

²³ Ks. vastaavasti tuomio 6.11.2012, *Éditions Odile Jacob v. komissio* (C-551/10 P, EU:C:2012:681, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

²⁴ Ks. vastaavasti myös julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus *Bayer CropScience ja Bayer v. komissio* (C-499/18 P, EU:C:2020:735, 89 kohta).

47. Valittaja katsoo esittäneensä ensimmäisessä oikeusasteessa oikeudelliset perusteet, jotka olisi otettava huomioon tarjouskilpailumenettelyn järjestämiseksi siten, että omaisuuserät myydään markkinahintaan. Unionin yleisessä tuomioistuimessa se oli osoittanut, että kilpailutilanne on oikeuskäytännön mukaan palautettava ennalleen kaikilla kohteena olevilla markkinoilla. Valittaja viittasi oikeuskäytäntöön, jonka mukaan sääntöjenvastaisen valtiontuen takaisinperinnän pääasiallinen tarkoitus on torjua tällaisen tuen myöntämisestä johtuva kilpailun vääristyminen, ja esitti unionin yleisessä tuomioistuimessa, että tarjouskilpailumenettelyä ei järjestetty tavalla, joka olisi ollut omiaan estämään sääntöjenvastaisen valtiontuen myöntämisen aiheuttaman kilpailun vääristymisen, koska tukia oli käytetty useilla eri markkinoilla toimivien yritysten muodostaman monialayhtymän luomiseen. Valittajan mukaan tällaisessa asiayhteydessä olisi pitänyt edellyttää, että kustakin myytävänä olevasta liiketoimintayksiköstä jätetään itsenäinen tarjous. Se ei olisi estänyt niiden myymistä kokonaisuutena, mutta jokaisen tarjoajan olisi pitänyt esittää korkein tarjous kustakin monialayhtymän yksiköstä. Vain tällä tavoin tarjousten vertailu olisi ollut mahdollista.

48. Toiseksi valittaja katsoo unionin yleisen tuomioistuimen tehneen oikeudellisen virheen, kun se ei ottanut huomioon sitä, että valituksenalaisen tuomion 144 ja 145 kohdassa mainitusta arviointiperusteesta, jonka mukaan tarjotun hinnan oli oltava vähintään 25 prosenttia parhaasta tarjouksesta (jäljempänä 25 prosentin arviointiperuste),²⁵ ei ilmoitettu kiinnostuneille tarjoajille. Näin ollen ne eivät voineet ottaa sitä huomioon strategioissaan, eikä tarjouskilpailumenettely ollut läpinäkyvä ja syrjimätön. Valituksenalaisen tuomion 145 kohdassa esitetty toteamus, jonka mukaan 25 prosentin arviointiperuste määräytyi tosiasiallisesti jätettyjen tarjousten arvon perusteella ja se voitiin siten käytännössä määrittää vasta jälkikäteen, ei valittajan mukaan ole tarjouskilpailumenettelyn läpinäkyvyyden ja syrjimättömyyden kannalta merkityksellinen.

49. Kolmanneksi valittaja riitauttaa lähinnä sen, ettei unionin yleinen tuomioistuin ottanut huomioon sen väitettä, jonka mukaan Capricorn oli eri yhtiö kuin Capricorn Automotive GmbH ja Capricorn Holding GmbH, jotka olivat jättäneet tarjouksen tarjouskilpailumenettelyssä. Oikeuskäytännön mukaan sellaisen tarjoajan tarjouksen hyväksyminen, joka ei osallistunut itsenäisesti tarjouskilpailumenettelyyn, on mainitun menettelyn avoimuuden ja läpinäkyvyyden edellytysten vastaista.

50. Komissio katsoo, että neljännen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä osin perusteettomana ja osin sen vuoksi, ettei se täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

b) Arviointi

51. Neljännen valitusperusteen ensimmäisessä osassa valittaja riitauttaa unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 138–146 kohdassa esittämän tarkastelun, jonka nojalla mainittu tuomioistuin hylkäsi valittajan väitteen, jonka mukaan tarjouskilpailumenettely ei ollut läpinäkyvä eikä avoin.

1) Lyhyt yhteenveto valituksenalaisesta tuomiosta

52. Tässä valituksenalaisen tuomion osassa unionin yleinen tuomioistuin totesi, että tarjouskilpailumenettelyssä sijoittajia kehoitettiin esittämään alustavat tarjouksensa joko kaikista omaisuuseristä, omaisuuserien kokonaisuuksista tai yksittäisistä omaisuuseristä, että tarjousten

²⁵ Ks. yksityiskohtaisemmin jäljempänä 53 kohta.

arviointiperusteena oli määrä käyttää muun muassa omaisuuseristä tarjottua hintaa tarjouksen laajuuden mukaan ja että sijoittajat oli määrä valita käyttämällä perusteena kokonaistuottojen maksimointia kaikkien omaisuuserien osalta. Unionin yleinen tuomioistuin totesi myös, että tämän valintaperusteen soveltaminen johti käytännössä siihen, että myyjät ottivat tarjouskilpailumenettelyn viimeisessä vaiheessa huomioon vain ne tarjoukset, jotka koskivat kaikkia omaisuuseriä, mikä johtui siitä, että kun otettiin huomioon saadut tarjoukset, myymällä Nürburgringin omaisuuserät yhtenä kokonaisuutena saatiin parempi hinta kuin myymällä kukin omaisuuserä erikseen.

53. Tämän jälkeen unionin yleinen tuomioistuin totesi, että tarjouksia, joissa tarjottu hinta oli yli 25 prosenttia parhaasta hinnasta, oli yhteensä kuusi, että kaikkia omaisuuseriä koskeneet tarjoukset, joissa tarjottu hinta ei ollut 25:tä prosenttia parhaasta tarjouksesta, hylättiin heti alkuun ja että Nürburgringin kilparataa koskeneisiin tarjouksiin ja muihin yksittäisiä omaisuuseriä koskeneisiin tarjouksiin ei tämän jälkeen kiinnitetty enää huomiota, koska ne eivät yhdessäkään tapauksessa olleet 25:tä prosenttia parhaasta tarjouksesta.

54. Unionin yleinen tuomioistuin päätteli, että kiinnostuneet sijoittajat saattoivat vapaasti määrittää ostotarjouksensa kohteen niiden tietojen perusteella, jotka niille oli ilmoitettu kokonaistuottojen maksimointia kaikkien omaisuuserien osalta koskevasta arviointiperusteesta, ja että 25 prosentin arviointiperusteen tarkoituksena oli ainoastaan konkretisoida arviointiperustetta, joka koski kokonaistuottojen maksimointia kaikkien omaisuuserien osalta, ja koska 25 prosentin arviointiperuste määräytyi tosiasiallisesti jätettyjen tarjousten arvon perusteella, se voitiin käytännössä määrittää vasta jälkikäteen.

2) Väitteet, jotka koskevat ”kokonaistuottojen maksimointia kaikkien omaisuuserien osalta”

55. Väitteissään, jotka koskevat ”kokonaistuottojen maksimointia kaikkien omaisuuserien osalta”, valittaja esittää ensinnäkin, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen sen vuoksi, että koska kyseessä olevia tukia käytettiin liiketoimintayksiköiden monialayhtymän perustamiseen, olisi ollut välttämätöntä edellyttää, että kustakin Nürburgringin omaisuuseriin kuuluvasta liiketoimintayksiköstä tehdään itsenäinen tarjous. Tämä olisi sen mukaan ollut ainoa tapa torjua tukitoimenpiteiden aiheuttama kilpailun vääristyminen. Näin ollen valittaja katsoi, että valituksenalaisen tuomion perustelut ovat tältä osin puutteelliset.

56. Tässä yhteydessä on ennen kaikkea korostettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sääntöjenvastaisen tuen takaisin perimisellä pyritään palauttamaan aikaisempi tilanne, ja tämä tavoite saavutetaan heti, kun tuensaaja eli ne yritykset, jotka tuista ovat tosiasiallisesti hyötyneet, ovat palauttaneet ne tarvittaessa viivästyskorkeineen. Tämän palauttamisen seurauksena tuensaaja menettää markkinoilla kilpailijoihin verrattuna saamansa edun, ja valtiontuen suorittamista edeltänyt tilanne palautuu.²⁶

57. Tästä seuraa, että sääntöjenvastaisesti maksetun valtiontuen takaisin maksamisen pääasiallinen tavoite on poistaa kilpailun vääristymä, joka on aiheutunut sääntöjenvastaisesta tuesta saadusta kilpailuedusta.²⁷

²⁶ Ks. tuomio 1.10.2015, Electrabel ja Dunamenti Erömú v. komissio (C-357/14 P, EU:C:2015:642, 110 kohta).

²⁷ Tuomio 30.4.2020, Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2020:321, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58. Kuten unionin yleinen tuomioistuin valituksenalaisen tuomion 133 kohdassa aivan oikein toteaa, unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy kuitenkin ilmi, että kun sääntöjenvastaista valtiontukea saanut yritys ostetaan markkinahintaan eli korkeimpaan hintaan, jonka tavanomaisissa kilpailuolosuhteissa toimiva yksityinen sijoittaja olisi valmis maksamaan tästä yhtiöstä tilanteessa, jossa yhtiö oli erityisesti valtiontukia saatuaan, tuki on arvostettu markkinahintaan ja otettu huomioon kauppahinnassa. Tässä tilanteessa ostajan ei voida katsoa saaneen etua verrattuna muihin markkinoilla toimiviin yrityksiin.²⁸

59. Nyt käsiteltävässä asiassa edellä 52–54 kohdassa mainituista valituksenalaisen tuomion 142–145 kohdasta käy ilmi, että unionin yleinen tuomioistuin totesi, että tarjouskilpailumenettelyssä kiinnostuneet sijoittajat saattoivat vapaasti määrittellä ostotarjouksensa kohteen ja tehdä tarjouksen kaikista omaisuuseristä, omaisuuserien ryhmistä tai jopa yksittäisistä omaisuuseristä. Eri tarjouksia oli määrä arvioida käyttämällä perusteena kokonaistuottojen maksimointia kaikkien omaisuuserien osalta. Mahdollisuutta esittää itsenäinen tarjous kustakin liiketoimintayksiköstä, joista Nürburgringin monialayhtymän omaisuuserät muodostuivat, ei siten ollut suljettu pois, mutta valinta oli kunkin tarjoajan harkintavallassa. Joka tapauksessa riippumatta tavasta, jolla tarjous esitettiin (toisin sanoen tarjouksena kaikista omaisuuseristä, omaisuuserien ryhmistä tai kustakin yksittäisestä omaisuuserästä), sitä oli määrä arvioida käyttämällä perusteena kokonaistuottojen maksimointia kaikkien omaisuuserien osalta.

60. Tässä asiayhteydessä tarjousten arviointiperuste, jolla pyrittiin kokonaistuottojen maksimointiin kaikkien omaisuuserien osalta, ja sen soveltaminen edellä kuvatulla tavalla eivät vaikuta millään tavoin edellä 57–59 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettujen edellytysten vastaiselta, koska tätä arviointiperustetta käyttämällä varmasti pyrittiin ja ilmeisesti myös pystyttiin myymään omaisuuserät mahdollisimman korkeaan hintaan ja varmistamaan siten mainitun oikeuskäytännön nojalla, että ostaja ei saanut etua muihin markkinoilla toimiviin yrityksiin verrattuna. Unionin yleinen tuomioistuin ei siten mielestäni tehnyt oikeudellista virhettä asiaa tarkastellessaan.

61. Tämän kohdan puutteellisia perusteluja koskevasta väitteestä voidaan sen sijaan todeta, kuten myös edellä 52–54 kohdassa esitetään, että valituksenalaisen tuomion 142–145 kohdasta käyvät mielestäni riittävän selkeästi ilmi syyt, joiden nojalla unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että nyt käsiteltävässä asiassa se, että arviointiperusteena käytettiin kokonaistuottojen maksimointia kaikkien omaisuuserien osalta, oli asianmukaista sen varmistamiseksi, että nämä omaisuuserät myytiin mahdollisimman korkeaan hintaan ja että niistä voitiin siten saada valtiontukia koskevassa lainsäädännössä tarkoitettu asianmukainen myyntihinta. Näin ollen ei mielestäni voida katsoa, että unionin yleinen tuomioistuin olisi rikkonut perusteluvollisuuttaan tältä osin.

3) *Kyseisen 25 prosentin arviointiperusteen salaisuutta koskeva väite*

62. Valittaja esittää edelleen, että unionin yleinen tuomioistuin teki valituksenalaisen tuomion 145 kohdassa (joka mainitaan edellä 54 kohdassa) esitetystä 25 prosentin arviointiperustetta koskevassa tarkastelussaan oikeudellisen virheen, koska tätä arviointiperustetta ei ilmoitettu kiinnostuneille tarjoajille, jotka eivät näin ollen voineet ottaa sitä huomioon strategioissaan.

²⁸ Ks. tuomio 29.4.2004, Saksa v. komissio (C-277/00, EU:C:2004:238, 80 kohta) ja tuomio 1.10.2015, Electrabel ja Dunamenti Erömü v. komissio (C-357/14 P, EU:C:2015:642, 112 kohta).

63. Tässä yhteydessä totean olevan riidatonta, että 25 prosentin arviointiperustetta sovellettiin tosiasiallisesti jätettyjen tarjousten arvoon. Tästä seuraa, kuten unionin yleinen tuomioistuin valituksenalaisen tuomion 145 kohdassa toteaa, että se voitiin käytännössä määrittää vasta jälkikäteen. Tästä huolimatta on kuitenkin todettava, ettei siitä, että tämä arviointiperuste voitiin määrittää käytännössä vasta jälkikäteen, millään tavoin seuraa, ettei tätä arviointiperustetta olisi voitu mainita tarjouskilpailumenettelyn asiakirjoissa ja ilmoittaa siten tarjoajille, että tällaista arviointiperustetta käytettäisiin esitettyjä tarjouksia tarkasteltaessa.

64. Tästä huolimatta katson, että tällaisen maininnan tai ilmoituksen laiminlyönti ei riitä kyseenalaistamaan tarjouskilpailumenettelyn avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 145 kohdassa, että myyntiarvon maksimointia koskevasta arviointiperusteesta oli ilmoitettu kiinnostuneille tarjoajille ja että nämä olivat näin ollen tietoisia siitä, että voidakseen voittaa tarjouskilpailun niiden oli jäseneltävä tarjouksensa tämän arviointiperusteen mukaisesti.

65. Tällaisessa asiayhteydessä ei ole selvää, millä tavoin tarjoajien strategia olisi voinut olla erilainen, jos heille olisi ilmoitettu, että vain ne tarjoukset, joissa tarjottu hinta oli yli 25 prosenttia parhaasta kokonaistarjouksesta, otettaisiin huomioon menettelyn myöhemmässä vaiheessa. Näin ollen ei ole näytetty toteen, että tämän vasta jälkikäteen määritettävissä olevan arviointiperusteen ilmoittamatta jättäminen olisi vaikuttanut tarjouskilpailumenettelyn kulkuun. Tästä seuraa, ettei unionin yleinen tuomioistuin mielestäni tehnyt oikeudellista virhettä tarkastelussaan.

4) Väite, joka koskee tarjoajan vaihtumista kesken tarjouskilpailumenettelyn

66. Kolmanneksi valittaja riidauttaa lähinnä sen, ettei unionin yleinen tuomioistuin ottanut huomioon väitettä, jonka mukaan Capricorn oli eri yhtiö kuin Capricorn Automotive GmbH ja Capricorn Holding GmbH, jotka olivat jättäneet tarjouksen tarjouskilpailumenettelyssä.

67. On muistutettava, että unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 170 artiklan 1 kohdan mukaan muutoksenhaussa ei voida muuttaa oikeudenkäynnin kohdetta siitä, mikä se oli unionin yleisessä tuomioistuimessa. Unionin tuomioistuin on muutoksenhakumenettelyssä nimittäin toimivaltainen arvioimaan ainoastaan sitä oikeudellista ratkaisua, joka on tehty ensimmäisessä oikeusasteessa esitetystä perusteista. Asianosainen ei siis voi esittää ensimmäisen kerran unionin tuomioistuimessa perustetta, johon se ei ole vedonnut unionin yleisessä tuomioistuimessa, koska tämä merkitsisi sitä, että se voisi saattaa unionin tuomioistuimen, jonka toimivaltaa muutoksenhaun yhteydessä on rajoitettu, käsiteltäväksi asian laajempaan kuin unionin yleinen tuomioistuin on sen tutkinut.²⁹ Uusia perusteita, joita ei ole esitetty unionin yleisessä tuomioistuimessa, ei siten voida ottaa tutkittavaksi muutoksenhakumenettelyssä.³⁰

68. Ensimmäisen oikeusasteen asiakirja-aineistosta käy ilmi, ettei valittaja esittänyt unionin yleisessä tuomioistuimessa, että tarjoaja oli vaihtunut kesken tarjouskilpailumenettelyn. Kuten komissio aivan oikein toteaa, valittaja pyrkii osoittamaan vedonneensa tähän perusteeseen unionin yleisessä tuomioistuimessa vain viittaamalla vastaukseen, jonka se antoi unionin yleisen tuomioistuimen kysymykseen, joka lisäksi koski asiavaltuuden olemassaoloa. Unionin tuomioistuimelle toimittamassaan vastauksessa valittaja tuki väitettään, jonka mukaan se oli

²⁹ Ks. vastaavasti mm. viimeksi tuomio 4.3.2021, komissio v. Fútbol Club Barcelona (C-362/19 P, EU:C:2021:169, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

³⁰ Ks. mm. tuomio 28.11.2019, Brugg Kabel ja Kabelwerke Brugg v. komissio (C-591/18 P, ei julkaistu, EU:C:2019:1026, 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

vedonnut tähän perusteeseen unionin yleisessä tuomioistuimessa, viittaamalla kanteensa 17 kohtaan sekä 77 kohtaan ja sitä seuraaviin kohtiin. Näistä ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen kohdista käy kuitenkin ilmi ainoastaan se, että kantaja mainitsi kanteen 17 kohdassa sivumennen, että Capricorn oli eri yhtiö kuin Capricorn Automotive GmbH ja Capricorn Holding GmbH, mutta ei esittänyt mitään tähän seikkaan perustuvaa argumenttia toista riidanalaista päätöstä koskevan kumoamisvaatimuksensa tueksi. Näin ollen väitettä, joka koskee tarjoajan vaihtumista kesken tarjouskilpailumenettelyn, ei mielestäni voida ottaa tutkittavaksi.

69. Edellä esitetyn perusteella katson, että neljännen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

3. Neljännen valitusperusteen toinen osa, joka koskee 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen huomioon ottamista vääristyneellä tavalla

a) Asianosaisten lausumat

70. Neljännen valitusperusteen toisessa osassa valittaja riitauttaa valituksenalaisen tuomion 151–156 kohdan ja esittää, että tulkitessaan tarjouskilpailumenettelyssä Capricornin tarjouksen tueksi esitettyä 10.3.2014 päivättyä Deutsche Bankin kirjettä siten, että se oli luonteeltaan sitova, unionin yleinen tuomioistuin otti kirjeen sisällön huomioon vääristyneellä tavalla ja että tosiseikat ja selvitysaineisto oli sen vuoksi otettu tuomiossa huomioon vääristyneellä tavalla.

71. Valittaja toteaa esittäneensä unionin yleisessä tuomioistuimessa, että mainitun kirjeen viimeisellä sivulla on nimenomainen maininta, jonka otsikko on ”TÄRKEÄ TIEDOTE” ja jossa todetaan nimenomaisesti seuraavaa: ”Tämä Term Sheet on laadittu ainoastaan neuvottelutarkoituksiin, eikä siitä johdu sitovia oikeudellisia velvoitteita osapuolten välille”.³¹ Sen, ettei kirje ollut sitova, vahvistavat valittajan mukaan myös muut saman asiakirjan virkkeet.³²

72. Tästä valittajan mukaan seuraa, että Deutsche Bank oli ilmoittanut yksiselitteisesti ja selkeästi, ettei kirje sen mukaan ollut sitova. Näin ollen todetessaan, että Deutsche Bank katsoi sen sitovan itseään, unionin yleinen tuomioistuin otti sen sisällön huomioon vääristyneellä tavalla. Niinpä valituksenalaisen tuomion 156 kohdassa esitetty johtopäätös, jonka mukaan ei ollut syytä katsoa, että komission olisi pitänyt epäillä 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen sitovuutta, oli virheellinen. Koska tämän kirjeen sisällön perusteella on selvää, ettei Deutsche Bank katsonut sen sitovan itseään, Capricornin ja mainitun pankin aiempien kirjeiden vertailu ei ollut merkityksellistä sen sitovuuden arvioinnin kannalta.

73. Komissio kiistää valittajan väitteet.

³¹ Alkuperäinen englanninkielinen versio on seuraava: ”IMPORTANT NOTICE: – – This term sheet is for discussion purposes only and is not intended to create any legally binding obligation between us”.

³² Kyseessä ovat seuraavat virkkeet: ”This document does not constitute advice, or an offer (of any type), invitation to offer or recommendation, to you. If after making your own assessment you independently decide you would like to pursue a specific transaction with us there will be separate offering or other legal documentation, the terms of which will (if agreed) supersede any indicative and summary terms contained in this document. We therefore do not accept any liability for any direct, consequential or other loss arising from reliance on this document.”

b) Arviointi

74. Vastauksessaan nyt käsiteltävän asian valittajan väitteeseen, jonka mukaan 10.3.2014 päivätty Deutsche Bankin kirje ei ollut sitova rahoitusvahvistus Capricornin tarjouksen tueksi, unionin yleinen tuomioistuin selvitti valituksenalaisen tuomion 151–155 kohdassa, voitiinko komission tutkinnassa, jossa yhdyttiin Saksan viranomaisten arviointiin, todeta, että 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen sitovuudesta ei ollut epäilyjä.

75. Tässä yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin totesi ensinnäkin 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen osoittavan, että mainittu pankki oli valmis myöntämään Capricornille 45 miljoonan euron lainan, ja se, että tämän rahoituksen ehdot kuvaillaan yksityiskohtaisesti, näyttäisi viittaavan siihen, että mainittu pankki oli tutkinut asiaa perusteellisesti ja että sen ja ostajan välillä oli ollut tietojenvaihtoa. Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin totesi, että kyseisessä kirjeessä viitattiin useaan kertaan sitoumukseen, jonka Deutsche Bank oli antanut Capricornille mainitun kirjeen perusteella. Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että mainitun kirjeen ja 17.2.2014 ja 25.2.2014 päivättyjen Deutsche Bankin alustavien kirjeiden, jotka eivät olleet sitovia, vertailu vahvisti, että kyseinen kirje oli sitova. Lopuksi unionin yleinen tuomioistuin totesi, että 10.3.2014 päivätyssä Deutsche Bankin kirjeessä täsmennettiin, että tämän antaman sitoumuksen edellytyksenä oli kolme ehtoa, joiden mukaan Deutsche Bank voi purkaa sitoumuksensa vain, jos ostossa ei menetelty asetettujen ehtojen mukaisesti.

76. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun unionin yleinen tuomioistuin on määrittänyt asian tosiseikaston tai arvioinut sitä, unionin tuomioistuin on SEUT 256 artiklan nojalla toimivaltainen harjoittamaan vain tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja sen pohjalta tehtyihin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että unionin yleiselle tuomioistuimelle esitetty selvitys on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tosiseikkojen arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi unionin tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin.³³

77. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vääristyneellä tavalla huomioon ottamisen on ilmevä asiakirja-aineistosta selvästi ilman, että tosiseikastoa ja selvitystä on tarpeen ryhtyä arvioimaan uudelleen.³⁴ Lisäksi on niin, että vaikka selvitysaineiston ottaminen huomioon vääristyneellä tavalla voi tarkoittaa asiakirjan tulkitsen sisällön vastaisesti, tämän on ilmevä selvästi unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta, ja sen toteaminen edellyttää, että unionin yleinen tuomioistuin on selvästi ylittänyt selvitysaineiston järkevän arvioinnin rajat. Tältä osin ei riitä sen osoittaminen, että asiakirjaa voidaan tulkita eri tavalla kuin unionin yleinen tuomioistuin sitä tulkitsi.³⁵

78. Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuinta pyydetään siten määrittämään, käykö 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen ja asiakirja-aineiston tarkastelusta selvästi ilmi, että unionin yleinen tuomioistuin otti mainitun kirjeen merkityksen huomioon vääristyneellä tavalla. En usko asian olevan näin.

³³ Ks. mm. tuomio 28.1.2021, Qualcomm ja Qualcomm Europe v. komissio (C-466/19 P, EU:C:2021:76, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

³⁴ Ks. mm. tuomio 10.3.2021, Ertico - ITS Europe v. komissio (C-572/19 P, EU:C:2021:188, 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

³⁵ Ks. tuomio 28.1.2021, Qualcomm ja Qualcomm Europe v. komissio (C-466/19 P, EU:C:2021:76, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

79. Itse kirjeestä käy näet ilmi, kuten myös unionin yleinen tuomioistuin valituksenalaisen tuomion 152 ja 153 kohdassa toteaa, että Deutsche Bank mainitsee useaan kertaan halukkuutensa ja sitoumuksensa myöntää rahoitus Capricornille.³⁶ Kirjeen on allekirjoittanut kaksi Deutsche Bankin korkeaa johtajaa (pankin johtaja ja toimitusjohtaja), mikä mielestäni myös osoittaa pankin tahtoa sitoutua kirjeen sisältöön.

80. Tulkinnan, jonka mukaan siinä tarkoitettujen sitoumusten sitovuuden vahvistaa, kuten myös unionin yleinen tuomioistuin toteaa valituksenalaisen tuomion 154 kohdassa, kahden Deutsche Bankin 10.3.2014 päivättyä kirjettä varhaisemman kirjeen, jotka myös kuuluvat asiakirja-aineistoon ja joista toinen on päivätty 17.2.2014 ja toinen 25.2.2014, tarkastelu. Kirjeiden tarkastelu osoittaa yhtäältä, että niiden sanamuodot ovat varsin erilaisia kuin 10.3.2014 päivätyn kirjeen ja niissä todetaan nimenomaisesti, ettei Deutsche Bank katsonut niiden sitovan itseään.³⁷ Näin ollen näiden kirjeiden ja 10.3.2014 päivätyn kirjeen sanamuotojen vertailu osoittaa, että viimeksi mainittu kirje on sitova. Toisaalta ne osoittavat, että 10.3.2014 päivätty Deutsche Bankin kirje edustaa pankin ja Capricornin välillä käytyjen neuvottelujen viimeistä vaihetta. Kuten unionin yleinen tuomioistuin toteaa, 10.3.2014 päivättyssä kirjeessä täsmennetään, että Deutsche Bankin sitoumuksen edellytyksenä on kolme ehtoa, joiden toteutuminen ei kuitenkaan riippunut Deutsche Bankista.³⁸

81. On totta, että kuten valittaja huomauttaa, 10.3.2014 päivätty kirje sisältää liitteen (Appendix A), jonka otsikko on ”Term Sheet” ja joka on myös päivätty 10.3.2014. Tämän liitteen ensimmäisellä sivulla mainitaan sana ”luonnos” (draft), ja siinä viitataan nimenomaisesti sen ohjeelliseen luonteeseen (indicative terms and conditions). Siinä viitataan myös viimeisen sivun tärkeään tiedotteeseen, jonka sisällön valittaja mainitsee ja johon viitataan edellä 71 kohdassa.

82. Katson, että vaikka kirjeen liitteessä esitettyjen täsmällisten ehtojen toteaminen luonnokseksi sekä liitteen lopussa oleva ilmeisen vakioamuotoinen ilmoitus voivat todellakin aiheuttaa sekaannusta sen suhteen, ovatko itse liite ja siten siinä mainitut rahoituksen täsmälliset ehdot ja rajoitukset luonteeltaan sitovia, niiden perusteella ei voida kyseenalaistaa sitä, että itse kirje ja siinä nimenomaisesti todettu Deutsche Bankin sitoumus myöntää Capricornille 45 miljoonan euron rahoitus ovat sitovia. Vaikka valittajan mainitsemat seikat siis voisivatkin asettaa kyseenalaiseksi liitteen sitovuuden, niiden perusteella ei voida kyseenalaistaa kirjeessä tarkoitettua sitoumuksen sitovuutta, erityisesti edellä 79 ja 80 kohdassa esitetyt huomautukset huomioon ottaen.

³⁶ Kirje esimerkiksi alkaa seuraavalla virkkeellä: ”We are pleased to confirm the terms and conditions on which Deutsche Bank – is willing to arrange and underwrite the financing –”. Kirjeen ensimmäinen luku, jonka otsikko on ”Financing”, sisältää seuraavan virkkeen: ”We are pleased to confirm the terms on which – [Deutsche Bank] is willing to underwrite – 100 % of a loan facility”. Kirjeen kymmenennessä luvussa, joka otsikko on ”Commitment expiry”, todetaan kirjeessä tarkoitettua sitoumuksen alkamis- ja päättymisajankohta.

³⁷ Kirjeessä, joka on päivätty 17.2.2014, todetaan nimenomaisesti, ettei se ole sitova (kuten voidaan todeta nimenomaisesti toteamuksesta virkkeessä, jonka mukaan ”this letter does not constitute a commitment on the part of, or engagement of, DB or any of its affiliates”). Tämä kirje vaikuttaa neuvotteluprosessin ensimmäiseltä vaiheelta, kuten seuraavasta kirjeen virkkeestä käy ilmi: ”DB is pleased to inform you that – we – are confident in our ability to underwrite the Financing Transaction to finance, in part, the Transaction”. Kirje, joka on päivätty 25.2.2014, sen sijaan näyttää edustavan neuvottelujen myöhempää vaihetta, ja siinä ostajalle ilmoitetaan yhtäältä, että luottokomitea on periaatteessa hyväksynyt rahoituksen myöntämisen, mutta asia edellytti vielä muita sisäisiä hyväksyntöjä, ja toisaalta, että yrityskaupan kohteen tarkistusta (due diligence) ei ollut vielä saatu päätökseen.

³⁸ Kirjeen toisesta luvusta käy ilmi, että nämä ehdot ovat i) liiketoimen toteutuminen, ii) se, että ostettujen omaisuuserien osalta ei tapahdu merkittäviä muutoksia, ja iii) rahoituksen lainmukaisuus.

83. Edellä esitetty tarkastelu mielestäni osoittaa, ettei unionin tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta käy selvästi ilmi, että unionin yleinen tuomioistuin olisi edellä 77 kohdassa mainitun selvitysaineiston vääristämistä koskevan oikeuskäytännön edellyttämällä tavalla selvästi ylittänyt 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen järkevän arvioinnin rajat. Tästä seuraa, että myös neljännen valitusperusteen toinen osa on mielestäni hylättävä perusteettomana.

4. Capricornin maksukyvyttömyyttä koskeva neljännen valitusperusteen kolmas osa

a) Asianosaisten lausumat

84. Neljännen valitusperusteen kolmannessa osassa valittaja moittii unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei se tarkastellut valituksenalaisen tuomion 147–161 kohdassa väitteitä, jotka se esitti ensimmäisessä oikeusasteessa nostamassaan kanteessa ja jotka koskevat siihen konserniin kuuluvien yritysten, johon Capricorn kuului, sekä tämän konsernin omistajan epävarmaa taloudellista tilannetta. Nämä väitteet osoittivat valittajan mukaan, että toisin kuin komissio katsoi lopullisen päätöksen 242, 247, 261 ja 277 kohdassa, Capricornilla ei ollut vahvistusta rahoitukselleen.

85. Komissio kiistää valittajan väitteet.

b) Arviointi

86. Ensimmäisessä oikeusasteessa nostetusta kanteesta käy ilmi, että kantaja esitti unionin yleisessä tuomioistuimessa erinäisiä seikkoja, joilla se pyrki osoittamaan, että konsernilla, johon Capricorn kuului, ja henkilöllä, joka johti mainittua konsernia, oli ollut vakavia taloudellisia vaikeuksia jo vuodesta 2012, toisin sanoen kauan ennen omaisuuserien luovuttamista tarjouskilpailumenettelyn päätteeksi.

87. Valittaja oli esittänyt nämä seikat osoittaakseen, että komissio teki lopullisessa päätöksessään virheen tarkastellessaan Capricornin kykyä maksaa ostohinta ja täyttää siten Nürburgringin omaisuuserien ostosta kiinnostuneiden sijoittajien valintaperusteena käytetty liiketoimen rahoituksen takaamista koskeva edellytys.³⁹

88. Kuten komissio itsekin toteaa, valituksenalaisesta tuomiosta käy ilmi, ettei unionin yleinen tuomioistuin vastannut nimenomaisesti näihin väitteisiin. Edellä 43 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettu implisiittinen perustelu olisi kenties mahdollista päätellä – tosin tällainen päättely edellyttäisi tietynlaista tulkinnallista ponnistelua – valituksenalaisen tuomion 158 kohdasta, jossa unionin yleinen tuomioistuin totesi ensin 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen sitovaksi ja huomautti sen jälkeen, etteivät valittajan väitteet osoittaneet, että komissiolla olisi pitänyt olla epäilyjä liiketoimen rahoituksen takaamista koskevan arviointiperusteen piiriin kuuluvan, sitovaa rahoitusvahvistusta koskevan vaatimuksen osalta.

³⁹ Ks. erityisesti lopullisen päätöksen 48 perustelukappale.

89. Joka tapauksessa, vaikka unionin yleisen tuomioistuimen tuomion perustelut olisivat tältä osin puutteelliset, on muistettava, kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että vaikka unionin yleisen tuomioistuimen tuomion perustelut olisivat joltain osin unionin oikeuden vastaisia, valitus on hylättävä, jos tuomiolauselman tueksi on sellaisia muita oikeudellisia perusteluita, että siitä ilmenevä lopputulos on perusteltu.⁴⁰

90. Tältä osin muistutan, että unionin tuomioistuinten on arvioitava valtioneuvoston päätöksen lainmukaisuutta niiden tietojen perusteella, joita komissiolla saattoi olla käytettävissä päätöstä tehdessään.⁴¹

91. Komissio on esittänyt sekä unionin yleisessä tuomioistuimessa että unionin tuomioistuimessa, ettei sillä lopullisen päätöksen tekohetkellä ollut tietoja, joihin valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämä väite perustuu, eikä valittaja ole unionin tuomioistuimessa millään tavoin osoittanut asian olevan näin.

92. Edellä esitetyn nojalla katson, ettei neljännen valitusperusteen kolmatta osaa voida hyväksyä.

5. Neljännen valitusperusteen neljäs osa, joka koskee myyntimenettelyn jatkamista sen jälkeen, kun Nürburgringin omaisuuserät oli päätetty 11.3.2014 luovuttaa Capricornille

a) Asianomaisten lausumat

93. Neljännen valitusperusteen neljännessä osassa valittaja riitauttaa unionin yleisen tuomioistuimen päättelyn, jonka nojalla mainittu tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 162–168 kohdassa sen väitteet, joiden mukaan myyntimenettelyä jatkettiin sen jälkeen, kun Nürburgringin omaisuuserät oli päätetty 11.3.2014 luovuttaa Capricornille.

94. Päätellessään, että komissiolla ei ollut velvollisuutta ottaa tätä seikkaa huomioon, unionin yleinen tuomioistuin näyttäisi valittajan mukaan katsovan, että muodollisen tutkintamenettelyn aloittamiseen liittyvä kysymys voi koskea vain tarjouskilpailun ratkaisemista edeltäviä tapahtumia. Tällainen päättely sisältää oikeudellisia virheitä. Valittaja näet katsoo, ettei alustava tutkintavaihe päättynyt 11.3.2014 tehtyyn päätökseen luovuttaa omaisuuserät vaan vasta komission 1.10.2014 tehdyn päätöksen antamiseen.

95. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi valittajan mukaan, että päätös siitä, kenelle omaisuuserät luovutetaan, edusti eräänlaista ”taitekohtaa”, jonka jälkeen komissiolla ei ollut enää velvollisuutta ottaa huomioon hallussaan olevia uusia tietoja ennen alustavan tutkintavaiheen päätteeksi tehdyn päätöksen tekemistä. Toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi, komission alustavassa tutkintavaiheessa ei ratkaisevaa ollut se, olisiko se voinut tehdä toisen kantelun joulukuussa 2013 tekemänsä kantelun jälkeen, vaan, kuten oikeuskäytännöstä käy ilmi, se, oliko komissiolla kaikki ne tiedot, joita sillä objektiivisesti katsoen saattoi olla käytettävissään. Valittaja esittää edelleen, että unionin yleinen tuomioistuin otti sen esittämän selvitysaineiston huomioon vääristyneellä tavalla.

96. Komissio kiistää valittajan väitteet.

⁴⁰ Ks. vastaavasti tuomio 25.2.2021, Dalli v. komissio (C-615/19 P, EU:C:2021:133, 165 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tätä oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa myös puutteellisiin perusteluihin. Ks. vastaavasti tuomio 19.3.2020, ClientEarth v. komissio (C-612/18 P, ei julkaistu, EU:C:2020:223, 39 ja 40 kohta).

⁴¹ Ks. tuomio 20.9.2017, komissio v. Frucona Košice (C-300/16 P, EU:C:2017:706., 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

b) Arviointi

97. Neljännen valitusperusteen neljännessä osassa valittaja riitauttaa valituksenalaisen tuomion 165–168 kohdassa esitetyn päättelyn, jonka nojalla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi sen väitteen, joka koski myyntimenettelyn jatkamista sen jälkeen, kun Nürburgringin omaisuuserät oli päätetty luovuttaa Capricornille 11.3.2014.

98. Tässä valituksenalaisen tuomion osassa unionin yleisen tuomioistuimen lähtökohtana oli ennen kaikkea se, että komission tutkinnan tarkoituksena oli varmistaa, että tarjouskilpailumenettely oli ollut avoin, läpinäkyvä, syrjimätön ja ehdoton, jotta se voisi tutkia, luovutettiin Nürburgringin omaisuuserät markkinahintaan. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin päätteli, että väitetty tuki, joka komission olisi pitänyt toisessa riidanalaisessa päätöksessä todeta (ja jonka määrä kantajan mukaan vastasi Capricornin Nürburgringin omaisuuseristä maksaman ostohinnan ja näiden omaisuuserien markkinahinnan erotusta), olisi mahdollisesti myönnetty Capricornille 11.3.2014 eli päivänä, jona omaisuuserät päätettiin luovuttaa sille ja jona Capricornin maksaman Nürburgringin omaisuuserien ostohinnan vahvistava myyntisopimus allekirjoitettiin.

99. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kyseisen päivämäärän jälkeen tapahtuneet tosiseikat, kuten se, että Capricorn luovutti toissijaiselle ostajalle osuutensa Nürburgringin omaisuuserien hankintaa varten perustetusta yrityksestä, eivät olleet merkityksellisiä tutkittaessa kysymystä siitä, oliko kyseisessä tarjouskilpailumenettelyssä mahdollisesti myönnetty tukea. Lopuksi unionin yleinen tuomioistuin päätteli, että jos valittaja olisi halunnut, että komissio tutkii myös sen, oliko kyse uudesta tuesta, joka aiheutui myyntimenettelyn väitetystä jatkamisesta sen jälkeen, kun toinen riidanalainen päätös oli tehty, sen olisi pitänyt tehdä tästä toinen kantelu.

100. Tässä yhteydessä katson ensinnäkin, että väite, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin otti selvitysaineiston huomioon vääristyneellä tavalla, on hylättävä. Valittaja ei näet täsmennä lainkaan, millä tavoin selvitysaineistoa on sen mukaan vääristetty.

101. Unionin yleisen tuomioistuimen virheellistä päättelyä koskevan väitteen osalta muistutan, että kuten edellä 90 kohdassa todetaan, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuinten on arvioitava valtioneuvoston päätöksen lainmukaisuutta niiden tietojen perusteella, joita komissiolla saattoi olla käytettävissään päätöstä tehdessään.

102. Tässä yhteydessä on korostettava, kuten valittaja perustellusti huomauttaa, että valtioneuvoston päätös koskeva alustava tutkintavaihe päättyi, kun komissio tekee asetuksen N:o 659/1999 4 artiklassa tarkoitetun päätöksen, eikä ennen sitä, esimerkiksi silloin, kun tarjouskilpailu päättyi ratkaisuun siitä, kenelle sen kohteena olevat omaisuuserät luovutetaan.

103. Näin ollen ei voida sulkea pois sitä, että uusia ja merkityksellisiä tutkintaa vaikuttavia seikkoja, joita komissiolla ei aiemmin ollut käytettävissään, voi käydä ilmi tarjouskilpailumenettelyn jälkeen, mutta ennen kuin komissio antaa asiaa koskevan päätöksen. Tällaisessa tapauksessa katson, ettei komissio vapaudu velvollisuudestaan ottaa huomioon näitä sen suorittaman tutkinnan kannalta uusia ja merkityksellisiä seikkoja vain sen vuoksi, että se on saanut niistä tiedon vasta tarjouskilpailumenettelyn päättymisen jälkeen. Myöskään sitä, että komissio saattaa muuttaa tuen olemassaoloa koskevaa kantaansa tällaisten seikkojen tarkastelun nojalla, ei voida sulkea pois.

104. Näin ollen, vaikka valituksenalaisen tuomion 166 kohdan viimeisestä virkkeestä voidaan tehdä tällainen päätelmä, ei mielestäni ole oikeudellisesti perusteltua katsoa, että tarjouskilpailumenettelyn päättymisen ja tämän menettelyn kohteina olleiden omaisuuserien luovutuksen jälkeiset tapahtumat eivät missään tapauksessa voi olla merkityksellisiä tarkasteltaessa sitä, onko tarjouskilpailumenettelyn yhteydessä myönnetty tukea.

105. Nyt käsiteltävässä asiassa korostan myös, että toisin kuin valituksenalaisen tuomion 167 kohdassa todetaan ja toisin kuin komissio katsoo, valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämällä ja tarjouskilpailumenettelyn päättymisen jälkeisiä tapahtumia koskevilla väitteillä ei pyritty saamaan komissiota tutkimaan sitä, oliko kyse uudesta tuesta, joka aiheutui myyntimenettelyn väitetystä jatkamisesta, vaan pikemminkin kyseenalaistamaan Nürburgringin omaisuuserien myyntiin Capricornille johtaneen tarjouskilpailumenettelyn läpinäkyvyys ja syrjimättömyys.

106. Edellä esitetyn nojalla katson, että valituksenalainen tuomio sisältää oikeudellisen virheen, koska unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valittajan väitteet, jotka koskivat myyntimenettelyn jatkamista sen jälkeen, kun Nürburgringin omaisuuserät oli päätetty luovuttaa Capricornille 11.3.2014, sillä perusteella, että ne koskivat tarjouskilpailumenettelyn päättymisen jälkeisiä tapahtumia.

107. Edellä 89 kohdassa viitatussa oikeuskäytännöstä käy kuitenkin ilmi, että vaikka unionin yleisen tuomioistuimen tuomion perustelut olisivat unionin oikeuden vastaisia, mutta tuomiolauselman tueksi on sellaisia muita oikeudellisia perusteluita, että siitä ilmenevä lopputulos on perusteltu, valitus on hylättävä.

108. Tältä osin totean, että valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämä kanneperuste perustui lähinnä siihen, että ostaja ja myyjät tekivät ensimmäisen luovutuksen jälkeen vakuuksia koskevan sopimuksen, joka koski myyntihinnan maksamista erissä ja jossa todettiin, että myyntihinnan toisen erän jatkuva maksamatta jättäminen johtaisi siihen, että omaisuuserät voitaisiin myydä uudelleen, kuten todella tapahtuikin.

109. Tässä yhteydessä totean, että tämä tapahtui tarjouskilpailumenettelyn päätteeksi tehdyn Nürburgringin omaisuuserien luovutuksen jälkeen eikä siten voinut olla tiedossa päätettäessä, kenelle nämä omaisuuserät luovutetaan, eikä mielestäni voida katsoa, että se itsessään, muiden todisteiden puuttuessa, osoittaisi, ettei ensimmäinen menettely ollut läpinäkyvä ja syrjimätön ja että se sen vuoksi johti näiden omaisuuserien myyntiin tarjouskilpailumenettelyn päätteeksi markkinahintaa alemmalla hinnalla.

110. Edellä esitetystä mielestäni seuraa, että myös neljännen valitusperusteen neljäs osa on hylättävä.

6. Valituksenalaisen tuomion puutteellisia perusteluja koskeva neljännen valitusperusteen viides osa

a) Asianosaisten lausumat

111. Neljännen valitusperusteen viidennessä osassa valittaja riitauttaa valituksenalaisen tuomion 173–176 kohdan, joissa unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi sen ensimmäisessä oikeusasteessa esittämät väitteet, jotka on esitetty tiivistetysti saman tuomion 170 ja 171 kohdassa. Valittaja

esittää, että unionin yleinen tuomioistuin on vain tiivistänyt sen kanneperusteet valituksenalaisen tuomion 170 ja 171 kohdassa tarkastelematta niitä mitenkään ja perustelematta niiden hylkäämistä. Näin ollen valituksenalaisen tuomion perustelut ovat puutteelliset, valittajan esittämä selvitysaineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla ja SEUT 107 artiklaa ja SEUT 108 artiklan 3 kohtaa sovellettaessa on tehty oikeudellinen virhe.

112. Komissio katsoo, että neljännen valitusperusteen viides osa on hylättävä. Komissio myöntää, että unionin yleisen tuomioistuimen perustelut ovat suppeat, mutta pitää niitä riittävän selkeinä. Kaikki valituksenalaisen tuomion 170 kohdassa tiivistetyt esitetyt väitteet sekä 171 kohdassa mainittu vuokraussopimuksen tekeminen koskevat tarjouskilpailumenettelyä seuranneen myyntisopimuksen tekemisen jälkeisiä tapahtumia ja ovat näin ollen tarkastelun kannalta merkityksettömiä.

b) Arviointi

113. Valituksenalaisen tuomion 170–175 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin tarkastelee nyt käsiteltävän asian valittajan esittämän kolmannen kanneperusteen kolmatta osaa, jonka mukaan Nürburgringin omaisuuserien myynti Capricornille oli uutta valtiontukea. Tuomion 170 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin esittää tiivistetyksi neljä kantajan väitettä ja 171 kohdassa yhden, Nürburgringin omaisuuserien vuokraussopimusta koskevan väitteen.

114. Myös komissio myöntää, ettei unionin yleinen tuomioistuin vastaa näihin väitteisiin vaan ainoastaan toteaa valituksenalaisen tuomion 173 kohdassa, että ”edellä 138–158 kohdassa esitetyistä syistä ei ole syytä katsoa, että komissiolla olisi pitänyt olla epäilyjä tarjouspyyntömenettelyn läpinäkyvyydestä ja syrjimättömyydestä”, ja lisää seuraavassa kohdassa, että ”samoista syistä seuraa, että komission toimittamassa tutkinnassa, joka johti toisen riidanalaisen päätöksen tekemiseen, voitiin hyvin todeta, että ei ollut epäilyjä siitä, että ostajalle oli myönnetty etua Nürburgringin omaisuuseriä koskeneen liiketoiminnan vuokraussopimuksen tai näiden omaisuuserien myyntihinnan muiden maksuehtojen yhteydessä”.

115. Katson, että tällainen ainoastaan yleisluontoiseen viittaukseen tuomion muihin osiin nojaava perustelu, jota ei millään tavoin selitetä lähemmin, lienee ainakin nyt käsiteltävässä asiassa ristiriidassa unionin yleisen tuomioistuimen perusteluvollisuuden kanssa, sellaisena kuin se määritellään edellä 41–44 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä. Tällaisesta perustelusta ei näet voi edes implisiittisesti ymmärtää unionin yleisen tuomioistuimen päättelyä siten, että niille, joita ratkaisu koskee, selviäisivät sen syyt, ja siten, että unionin tuomioistuin voisi tutkia ratkaisun laillisuuden.

116. Komission väitteestä, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi loogisesti, implisiittisellä tavalla, nämä väitteet sen vuoksi, että ne koskivat myyntisopimuksen tekemisen jälkeisiä tapahtumia, jotka eivät siten ole voineet vaikuttaa edellä 58 kohdassa mainitun oikeuskäytännön nojalla merkityksellisen myyntihinnan määrittämiseen, totean ensinnäkin, ettei valituksenalaisen tuomion 173 ja 174 kohdasta käy millään tavoin ilmi, että tämä olisi ollut syy, jonka vuoksi unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi mainitut kanneperusteet. Toiseksi totean edelleen, että vaikka komission päättelyä voidaan mahdollisesti soveltaa toiseen, kolmanteen ja neljäänteen 170 kohdassa mainittuun perusteeseen,⁴² sitä ei kuitenkaan voida soveltaa niistä ensimmäiseen, koska vaikuttaa siltä, että siinä mainitusta kuuden miljoonan euron hyvityksestä

⁴² Toisin sanoen myyntihinnan toisen erän maksamisen lykkäykseen, maksujen laiminlyönnin varalta määrätyn sopimussakon perimättä jättämiseen ja omaisuuserien luovuttamiseen toissijaiselle ostajalle.

määrättiin itse myyntisopimuksessa. Sitä ei voida soveltaa myöskään valituksenalaisen tuomion 171 kohdassa mainittuihin vuokraussopimusta koskeviin väitteisiin, sillä siitä ilmeisesti neuvoteltiin ennen myyntisopimuksen tekemistä. Kolmanneksi, ja joka tapauksessa, kuten edellä 104 kohdassa todetaan, ei voida sulkea pois sitä, että tarjouskilpailumenettelyn päättymisen ja kilpailumenettelyn kohteena olleiden omaisuuserien luovuttamisen jälkeiset tapahtumat saattavat olla merkityksellisiä valtiontukea koskevan tarkastelun kannalta. Näin ollen se, että jotkin seikat ilmenivät tarjouskilpailumenettelyn päättymisen jälkeen, ei itsessään tee niistä täysin asiaankuulumattomia.

117. Edellä esitettyjen huomautusten nojalla katson, että valituksenalaisen tuomion perustelut ovat puutteelliset ja että neljännen valitusperusteen viides osa on näin ollen hyväksyttävä.

C Toisen riidanalaisen päätöksen riittämättömiä perusteluja koskeva viides valitusperuste

1. Asianosaisten lausumat

118. Viidennessä valitusperusteessa valittaja riitauttaa sen, että unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 182–189 kohdassa väitteen, jonka mukaan komissio laiminlöi perusteluvelvollisuuttaan.

119. Valittajan mukaan on mahdotonta ymmärtää syitä, joiden vuoksi komissio katsoi lopullisen päätöksen 240 ja 247 kohdassa, että Saksan liittotasavalta luovutti Nürburgringin omaisuuserät avoimessa, läpinäkyvässä, syrjimättömässä ja ehdottomassa tarjouskilpailumenettelyssä suurimman tarjouksen tehneelle ja vahvistuksen rahoituksestaan toimittaneelle tarjoajalle. Valittajan mukaan selvää ei ole myöskään se, minkä vuoksi ja minkä oikeusperustan nojalla komissio päätteli lopullisen päätöksen 285 kohdassa, että Nürburgringin omaisuuserien myynti ei ole valtiontukea. Selvää on ainoastaan se, että tämä päätelmä ei koske ”toimenpiteessä 15” tarkoitettua myyntiä, jota kuvataan lopullisen päätöksen 38 kohdassa. Tässä kohdassa viitataan valittajan mukaan kuitenkin muihin, muille yrityksille tehtyihin luovutuksiin, jotka tapahtuivat kauan ennen tätä tarjouskilpailumenettelyä. Valittajan mukaan ei ole selvää, miksi komission perustavanlaatuisesta päätöstä, jonka mukaan myynti Capricornille ei ollut valtiontukea, ei esitetä itsenäisesti ja nimenomaisesti lopullisen päätöksen päätösosassa.

120. Komissio katsoo, että viides valitusperuste on hylättävä, koska tutkittavaksi ottamisen edellytykset eivät täyty ja koska se on joka tapauksessa perusteeton.

2. Arviointi

121. Viidennen valitusperusteen osalta muistutan, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan valitusperustetta, jossa vain toistetaan jo unionin yleisessä tuomioistuimessa esitetyt perusteet ja perustelut, ei voida ottaa tutkittavaksi.⁴³

⁴³ Ks. vastaavasti mm. määräys 3.9.2019, ND ja OE v. komissio (C-317/19 P, ei julkaistu, EU:C:2019:688, 27 ja 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

122. Tässä yhteydessä on muistettava, että valituksessaan valittaja ainoastaan toistaa toisen riidanalaisen päätöksen puutteellisia perusteluja koskevat, ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyt väitteet riitauttamatta päättelyä, jonka nojalla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi ne valituksenalaisessa tuomiossa. Näin ollen katson, että viidettä valitusperustetta ei voida ottaa tutkittavaksi.

123. Totean lisäksi ad abundantiam, että olen samaa mieltä unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 182–189 kohdassa esittämästä tarkastelusta, jonka nojalla mainittu tuomioistuin hylkäsi edellä mainitut valittajan väitteet, jotka koskivat toisen riidanalaisen päätöksen puutteellisia perusteluja.

V Ratkaisuehdotus

124. Edellä esitettyjen huomautusten perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin

- hyväksyy Ja zum Nürburgring e.V. -yhdistyksen neljännen valitusperusteen viidennen osan ja
- hylkää muut neljännen valitusperusteen osat sekä saman valituksen viidennen valitusperusteen.